

Sygn. akt I.Ca 489/18

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 15 lutego 2019r.

Sąd Okręgowy w Suwałkach I Wydział Cywilny w składzie następującym:

Przewodniczący:	SSO Mirosław Krzysztof Derda (spr.)
Sędziowie:	SO Aneta Ineza Sztukowska SO Alicja Wiśniewska
Protokolant:	sekr. sądowy Ewa Andryszczyk

po rozpoznaniu w dniu 6 lutego 2019 roku w Suwałkach

na rozprawie

sprawy z powództwa małoletniej K. D.

przeciwko G. Ł. i A. Ł.

o pozbawienie wykonalności tytułu wykonawczego

na skutek apelacji pozwanych G. Ł. i A. Ł. od wyroku Sądu Rejonowego w Augustowie z dnia 19 października 2018 r. sygn. akt I C 215/18

I. Zmienia zaskarżony wyrok w ten sposób, że powództwo oddala.

II. Odstępuje od obciążania powódki kosztami procesu na rzecz strony pozwanej przed sądami obu instancji.

III. Przyznaje od Skarbu Państwa –Sądu Rejonowego w Augustowie na rzecz adwokata M. S. kwotę 110,70 zł (sto dziesięć złotych 70/100) brutto, w tym 20,70 zł podatku VAT tytułem wynagrodzenia za pomoc prawną udzieloną z urzędu.

SSO Mirosław Krzysztof Derda SSO Aneta Ineza Sztukowska SSO Alicja Wiśniewska

Sygn. akt I Ca 489/18

UZASADNIENIE

Powodowie M. D., I. D. i małoletnia K. D. wystąpili przeciwko A. Ł. i G. Ł. z pozwem o pozbawienie wykonalności tytułu wykonawczego w postaci postanowienia Sądu Rejonowego w Augustowie wydanego w dniu 10 sierpnia 2016 r. w sprawie I Co 1/16.

W uzasadnieniu wskazali, iż na podstawie powyższego orzeczenia Komornik Sądowy przy Sądzie Rejonowym w Augustowie wszczął egzekucję przeciwko powodom, jednakże przedmiotowe postępowanie eksmisyjne obejmuje małoletnie dziecko K. D.. W tej sprawie zachodzi zatem zasadność pozbawienia wykonalności tytułu wykonawczego

wobec małoletniej, na co zwrócił uwagę również Sąd podczas nadzoru nad egzekucją. Jednocześnie powodowie wnieśli o zabezpieczenie powództwa poprzez zawieszenie postępowania egzekucyjnego prowadzonego przez Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w Augustowie w sprawie Km (...) do czasu prawomocnego zakończenia niniejszego postępowania.

Postanowieniem z dnia 08.05.2018 r. Sąd Rejonowy w Augustowie uwzględnił wniosek strony powodowej i zawiesił przedmiotowe postępowanie egzekucyjne do czasu prawomocnego zakończenia postępowania.

Sąd Rejonowy w Augustowie w dniu 13.07.2018 r. wydał wyrok zaoczny, w którym pozbawił wykonalności postanowienie Sądu Rejonowego w Augustowie w sprawie I Co 1/16 z dnia 10.08.2016 r. w stosunku do małoletniej K. D., reprezentowanej przez ustawowych przedstawicieli I. D. i M. D. oraz wyrokowi w pkt I nadał rygor natychmiastowej wykonalności.

Pozwani A. Ł. i G. Ł. złożyli sprzeciw od przedmiotowego wyroku zaocznego, w którym wnieśli o jego uchylenie w całości i odrzucenie powództwa względem powodów M. D. i I. D. oraz oddalenie powództwa w całości względem powódki K. D.. Domagali się również zasądzenia od powodów na rzecz pozwanych zwrotu kosztów procesu wg norm przepisanych, w tym kosztów zastępstwa procesowego.

Na rozprawie w dniu 19.10.2018 r. powodowie sprecyzowali powództwo i wskazali, że działają w niniejszej sprawie jedynie jako ustawowi przedstawiciele małoletniej K. D. i w jej imieniu popierają powództwo. Twierdzili, iż na skutek toczącego się postępowania egzekucyjnego, została przysądzona nieruchomości na rzecz pozwanych, jednakże w lokalu tym zamieszkuje małoletnia K. D.. Nie mają do kogo się wyprowadzić, ponieważ nie mają rodziców i rodzeństwa. Z uwagi na fakt, iż tylko ustawowy przedstawiciel małoletniej powódki M. D. pracuje, stać ich jedynie na wynajem mieszkania w granicach 600-700 zł miesięcznie, jednakże obecnie nie ma takich mieszkań. Wskazali, iż Urząd Miejski zaproponował im mieszkanie przy ul. (...), na poddaszu o pow. ok. 20 m², jednakże mieszkanie to było zaniedbane, występował grzyb i brak było ciepłej wody, zatem nie wyrazili zgody na przyjęcie tego lokalu.

Wyrokiem z dnia 19 października 2018 r. w sprawie sygn. akt: I C 215/18 Sąd Rejonowy w Augustowie I Wydział Cywilny uchylił wyrok zaoczny Sądu Rejonowego w Augustowie z dnia 13.07.2018r. i pozbawił wykonalności postanowienie Sądu Rejonowego w Augustowie w sprawie I Co 1/16 z dnia 10.08.2016 r. w stosunku do małoletniej K. D. reprezentowanej przez ustawowych przedstawicieli I. D. i M. D..

Z ustaleń dokonanych przez Sąd Rejonowy w wyniku, iż postanowieniem z dnia 10.08.2016 r. w sprawie o sygn. akt I Co 1/16 Sąd Rejonowy w Augustowie w trybie art. 998 § 1 kpc przysądził małżonkom G. Ł. i A. Ł., na prawach ustawowej wspólności majątkowej, własność nieruchomości w postaci spółdzielczego własnościowego prawa do lokalu mieszkalnego o pow. 71,60m², składającego się z czterech pokoi, kuchni, łazienki, przedpokoju położonego na I piętrze czteropiętrowego budynku, posadowionego na działce gruntu o nr geodezyjnym (...), położonego w A. przy ul. (...), dla którego w IV Wydziale Ksiąg Wieczystych Sądu Rejonowego w Augustowie prowadzona jest Kw. nr (...) za cenę nabycia 136.315,00 zł, według przetargu z dnia 09 czerwca 2016 r.

W dniu 11.05.2017 r. wierzyciele A. Ł. i G. Ł. złożyli wniosek egzekucyjny o wprowadzenie w posiadanie i opróżnienie w/w lokalu do Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w Augustowie. Komornik Sądowy S. P. zarejestrował sprawę pod sygnaturą Km (...) i w dniu 18.05.2017 r. wszczął egzekucję o opróżnienie lokalu i wprowadzenie w posiadanie. Podstawą wszczęcia egzekucji było prawomocne postanowienie Sądu Rejonowego w Augustowie z dnia 10.08.2016 r. o przysądzeniu własności w sprawie I Co 1/16.

Z uwagi na fakt, iż przedmiotowe postępowanie eksmisyjne obejmuje małoletnie dziecko K. D., postanowieniem z dnia 28.02.2018 r. w sprawie o sygn. akt I Co 1/16 Sąd Rejonowy w Augustowie na podstawie art. 759 §2 kpc zobowiązał Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w Augustowie S. P. do wstrzymania się z czynnościami egzekucyjnymi w stosunku do małoletniej K. D. oraz pouczenia dłużników o możliwości wytoczenia powództwa o pozbawienie w

stosunku do małoletniej tytułu wykonawczego wykonalności (art. 791 § 3 kpc), zaś w wypadku braku reakcji ze strony dłużników, nakazał wystąpić do sądu opiekuńczego o podjęcie przez ten sąd stosownych działań.

W przedmiotowej sprawie podstawę prawną powództwa stanowił przepis art. 791 § 3 kpc, który przewiduje, że przepisy § 1 i 2 nie wyłączają praw określonych przepisami o ochronie lokatorów oraz praw, które są skuteczne wobec wierzyciela. Jeżeli dłużnik twierdzi, że przysługuje mu prawo skuteczne wobec wierzyciela, komornik wstrzyma się względem niego z czynnościami egzekucyjnymi, pouczając, że w terminie tygodnia może wytoczyć powództwo o pozbawienie w stosunku do niego tytułu wykonawczego wykonalności.

Orzekając w niniejszej sprawie Sąd wziął pod uwagę, że istotne dla sprawy okoliczności pozostawały w istocie bezsporne. W szczególności nie budziło wątpliwości, że z wniosku pozwanych prowadzona jest egzekucja w przedmiocie opróżnienia lokalu mieszkalnego nr (...) położonego przy ul. (...) w A.. Jej podstawą jest zaś tytuł wykonawczy w postaci postanowienia w przedmiocie przysądzenia własności wydanego przez Sąd Rejonowy w Augustowie w dniu 10 sierpnia 2016 r. w sprawie o sygn. akt I Co 1/16. Zgodnie zaś z art. 999 §1 zd. 2 kpc prawomocne postanowienie o przysądzeniu własności jest tytułem wykonawczym do wprowadzenia nabywcy w posiadanie nieruchomości i opróżnienia znajdujących się na tej nieruchomości pomieszczeń bez potrzeby nadania mu klauzuli wykonalności. Dłużnikami wskazanymi w tytule wykonawczym są M. D. i I. D., czyli rodzice małoletniej powódki K. D.. Jednocześnie, ponieważ postępowanie egzekucyjne dotyczy wydania lokalu w stanie wolnym od osób i rzeczy, a lokal stanowi miejsce zamieszkania małoletniej powódki, egzekucja została skierowana również przeciwko niej. Stanowi o tym art. 791§2 kpc, w myśl którego tytuł wykonawczy zobowiązujący do wydania nieruchomości, statku lub do opróżnienia pomieszczenia upoważnia do prowadzenia egzekucji nie tylko przeciw dłużnikowi, lecz także przeciwko jego domownikom, krewnym i innym osobom reprezentującym jego prawa. Zatem powódka K. D. znalazła się w sytuacji, w której prowadzona egzekucja skutkować ma koniecznością opuszczenia przez nią zajmowanego lokalu mieszkalnego.

Bezsporne w sprawie było, iż powódka K. D. jest osobą małoletnią. Zatem niewątpliwie dotyczą ją przesłanki, od których ustawa z dnia 21 czerwca 2001 r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu cywilnego (Dz.U.2018.1234 j.t.) uzależnia obligatoryjne prawo do lokalu socjalnego przewidziane w art. 14 ust. 4 pkt 2 w/w ustawy.

W przedmiotowej sprawie, zdaniem Sądu Rejonowego, skutkiem ustalenia, że małoletnia K. D., która wytoczyła powództwo przeciwegzekucyjne spełnia kryteria ustawowe do uzyskania prawa do lokalu socjalnego, powinno być pozbawienie tytułu wykonawczego wykonalności. Sąd doszedł do przekonania, iż w niniejszej sprawie zachodzą podstawy do pozbawienia wykonalności tytułu wykonawczego w postaci postanowienia Sądu Rejonowego w Augustowie z dnia 10.08.2016 r. w sprawie I Co 1/16 w stosunku do małoletniej K. D..

Jako podstawę rozstrzygnięcia Sąd Rejonowy wskazał przepis art. 347 kpc., a rozstrzygnięcia o kosztach procesu art. 102 kpc.

Pozwani A. Ł. i G. Ł. w złożonej apelacji zaskarżyli powyższy wyrok w zakresie pkt II i III.

Zaskarżonemu wyrokowi zarzucili naruszenie:

1. przepisów prawa materialnego tj. art. 14 ust. 4 pkt 2 ustawy z dnia 21 czerwca 2001r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu cywilnego, poprzez jego zastosowanie i uznanie w ramach postępowania o pozbawienie wykonalności tytułu wykonawczego, że powódce przysługuje uprawnienie do lokalu socjalnego,
2. przepisów prawa procesowego, które miało istotny wpływ na wynik sprawy tj. art. 791 §3 kpc polegające na przyjęciu, że powódce przysługiwało uprawnienie do wytoczenia powództwa o pozbawienie w stosunku do niej tytułu wykonawczego wykonalności w oparciu o przepisy ustawy o ochronie prawa lokatorów, w sytuacji gdy uprawnienie

takie przysługuje jedynie w oparciu w w/w normę prawną w przypadku przysługiwania dłużnikowi prawa skutecznego względem wierzyciela.

Mając powyższe na uwadze na podstawie art. 386 §1 k.p.c. wniesli o:

1. zmianę zaskarżonego wyroku w zakresie pkt II poprzez oddalenie powództwa,
2. zasądzenie od powódki solidarnie na rzecz pozwanych zwrotu kosztów procesu za I i II instancję według norm przepisanych, w tym kosztów zastępstwa prawnego.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja była uzasadniona.

Przepis art. 999 § 1 k.p.c. przewiduje, że prawomocne postanowienie o przysądzeniu własności przenosi własność na nabywcę i jest tytułem do ujawnienia na rzecz nabywcy prawa własności w katastrze nieruchomości oraz w księdze wieczystej lub przez złożenie dokumentu do zbioru dokumentów. Prawomocne postanowienie o przysądzeniu własności jest tytułem wykonawczym do wprowadzenia nabywcy w posiadanie nieruchomości i opróżnienia znajdujących się na tej nieruchomości pomieszczeń bez potrzeby nadania mu klauzuli wykonalności. Przepis art. 791 k.p.c. stosuje się odpowiednio.

Ze wskazanego przepisu art. 791 k.p.c. wynika, że tytuł wykonawczy zobowiązujący do wydania nieruchomości, statku lub do opróżnienia pomieszczenia upoważnia do prowadzenia egzekucji także przeciwko każdemu, kto uzyskał władanie nad tym przedmiotem po wszczęciu postępowania, w którym wydano tytuł egzekucyjny. Ponadto tytuł wykonawczy zobowiązujący do wydania nieruchomości, statku lub do opróżnienia pomieszczenia upoważnia do prowadzenia egzekucji nie tylko przeciw dłużnikowi, lecz także przeciwko jego domownikom, krewnym i innym osobom reprezentującym jego prawa. Wspomniane postanowienia nie wyłączają praw określonych przepisami o ochronie lokatorów oraz praw, które są skuteczne wobec wierzyciela.

Słusznie podnoszą skarżący, iż norma art. 791 §3 k.p.c. wyraźnie rozróżnia pojęcia praw określonych przepisami o ochronie praw lokatorów oraz praw, które są skuteczne wobec wierzyciela.

Jeżeli dłużnik twierdzi, że przysługuje mu prawo skuteczne wobec wierzyciela, komornik wstrzyma się względem niego z czynnościami egzekucyjnymi pouczając, że w terminie tygodnia może wytoczyć powództwo o pozbawienie w stosunku do niego tytułu wykonawczego wykonalności. Norma art. 791 § 3 k.p.c. przewiduje więc uprawnienie do wytoczenia powództwa o pozbawienie wykonalności tytułu wykonawczego w jedynie sytuacji gdy dłużnikowi przysługuje prawo skuteczne wobec wierzyciela. Nie przewiduje zaś takiego uprawnienia w przypadku gdy dłużnikowi przysługują prawa określone przepisami o ochronie praw lokatorów.

Rzeczywiście mogą wystąpić przypadki powstania tytułu wykonawczego uprawniającego do prowadzenia eksmisji, kiedy dłużnik nie miał możliwości, we właściwym trybie, zgłosić żądania ustalenia, że przysługuje mu prawo do lokalu socjalnego.

Art. 999 § 1 k.p.c. przewiduje, że prawomocne postanowienie o przysądzeniu własności jest tytułem wykonawczym do wprowadzenia nabywcy w posiadanie nieruchomości i opróżnienia znajdujących się na tej nieruchomości pomieszczeń bez potrzeby nadania mu klauzuli wykonalności, nabywca nie musi występować z osobnym powództwem o opróżnienie lokalu z osób, które go zajmowały. Tym samym nie będzie można zastosować przewidzianego w art. 14 ustawy o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i zmianie ustawy kodeks cywilny trybu orzekania o uprawnieniu do lokalu socjalnego. Brak jest jakichkolwiek podstaw, aby wydając postanowienie o przysądzeniu sąd oceniał, czy osobom, które na podstawie tego postanowienia są zobowiązane do opuszczenia lokalu przysługuje prawo do lokalu socjalnego. W sytuacji więc gdy praw tych nie może uwzględnić Sąd w postępowaniu, które kończy się przysądzeniem, oraz brak okazji, aby mógł je uwzględnić sąd w trybie określonym w art. 14 ustawy o ochronie praw

lokatorów, mieszkaniowych zasobie gminy i zmianie ustawy kodeks cywilny to pozostaje tylko powództwo o ustalenie z art. 189 k.p.c.

W uchwale z dnia 8 grudnia 2017r. sygn. akt III CZP 75/17 Sąd Najwyższy zwrócił uwagę, iż literalna wykładnia art. 791 k.p.c. wyraźnie wskazuje, iż czym innym jest konieczność uwzględniania praw przewidzianych w ustawie o ochronie praw lokatorów, a czym innym sytuacja, gdy dłużnik twierdzi, że przysługuje mu przeciwko wierzycielowi określone (skuteczne) prawo. Jeżeli dłużnikowi przysługuje takie prawo, to powinien on wystąpić w terminie tygodnia z powództwem o pozbawienie w stosunku do niego wykonalności tytułu wykonawczego, czyli z powództwem określonym w art. 840 kpc. Natomiast jeżeli twierdzi, że przysługuje mu uprawnienie do lokalu socjalnego nie twierdzi, że przysługuje mu skuteczne prawo względem wierzyciela, lecz że wierzyciel może skutecznie prowadzić egzekucję o opróżnienie lokalu dopiero po wskazaniu przez gminę lokalu socjalnego. Ma on więc niewątpliwie interes prawny w tym, aby w procesie o ustalenie uzyskać orzeczenie deklaratoryjne potwierdzające jego uprawnienie do lokalu socjalnego. W inny sposób niż poprzez wytoczenie powództwa z art. 189 k.p.c. nie może on wykazać swojego prawa do lokalu socjalnego. Obowiązek dostarczenia takiego lokalu spoczywa na gminie, dlatego to właśnie gmina powinna być pozwana w procesie wywołanym powództwem opartym na art. 189 kpc.

Przenosząc te rozważania na grunt sprawy niniejszej należy stwierdzić, że powódka nie wskazywała, że przysługuje jej skuteczne wobec wierzycieli prawo do nieruchomości, ale jedynie że posiada uprawnienie do lokalu socjalnego.

Tym samym stwierdzić należy, iż nie była uprawniona do wytoczenia powództwa o pozbawienie wykonalności tytułu wykonawczego, a jedynie do wystąpienia z powództwem o ustalenie, że przysługuje jej prawo do lokalu socjalnego. Dopiero po uzyskaniu takiego wyroku mogła wnieść (na podstawie przepisu art. 840 § 1 pkt 2 kpc) o wstrzymanie wykonania orzeczenia do czasu zaoferowania przez właściwą gminę lokalu socjalnego.

W toku postępowania dotyczącego pozbawienia wykonalności tytułu wykonawczego nie można zastosować przewidzianego w art. 14 ustawy o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i zmianie ustawy kodeks cywilny trybu orzekania o uprawnieniu do lokalu socjalnego. Tylko bowiem wyraźny przepis umożliwiłby rozstrzygnięcie przez Sąd w postępowaniu o pozbawienie wykonalności tytułu wykonawczego o uprawnieniu do lokalu socjalnego. Takiego zaś przepisu nie ma.

Trafnie podają też skarżący, że wyrok wydany na podstawie art. 189 k.p.c. uwzględniający powództwo i ustalający prawo powódki do lokalu socjalnego, bezpośrednio nie prowadzi do pozbawienia wykonalności tytułu wykonawczego, ale jedynie stanowi podstawę do wszczęcia postępowania przeciwegzekucyjnego opartego na art. 840 § 1 pkt 2 kpc. Do chwili obecnej jednak taki wyrok nie zapadł.

Niedopuszczalne byłoby w wyniku przyznania takiego uprawnienia orzeczenie o całkowitej utracie wykonalności tytułu wykonawczego, w sytuacji gdy przyznanie takiego uprawnienia jedynie winno powodować tymczasowe wstrzymanie obowiązku opuszczenia lokalu mieszkalnego do czasu złożenia przez właściwą gminę oferty zawarcia umowy najmu takiego lokalu.

Wyrok pozbawiający wykonalności tytuł wykonawczy był wobec powyższego nieprawidłowy, stąd też został zmieniony na podstawie przepisu art. 385 kpc.

O kosztach postępowania orzeczono na podstawie przepisu art. 102 kpc.

SSO Mirosław Krzysztof Derda SSO Aneta Ineza Sztukowska SSO Alicja Wiśniewska